

ajanda kitap

AYŞE ÇAVDAR ayse.cavdar@aktuel.com.tr

Çıplak gözle okumak

Ulus Baker'in iki kitabı yeniden yayınlandı. Biri akademik denemelerden oluşuyor: "Aşındırma Denemeleri". Diğeri ise onun ODTÜ'de yazdığı doktora tezi: "Kanaatlerden İmajlara: Duygular Sosyolojisine Doğru."

Akla böylesi bir başlık getirebilecek başka bir yazar tanıımıyorum. Bilebildiklerim arasında bir tek Ulus Baker'in çıplak gözle okuduğunu iddia edebilirim. Çıplak gözle okur, çıplak bir sesle konuşur ve çıplak bir kalemle yazardı. Sahip olduğu dokunulmazlığın sebebi de buydu. Oysa tenezzül edip giyseydi o da üzerine hepimiz gibi birkaç kat urba, rahatlıkla didiklenebilirdi.

Şimdi çok büyük bir çoğunluğu İstanbul'a taşınmış bulunan Ankaralı sosyal bilim cemaati için Ulus Baker tam bir

efsaneydi. Hiç kimse onun gibi değildi çünkü. Gıptayla karışık bir ürküntü geçirdi seslerden. Çünkü Ulus Baker, "kendini kaybedercesine" okur, konuşur ve yazardı. Oysa çıplaklığıyla, okurken, konuşur ve yazarken kendini bulması arasında doğrudan bir bağlantı vardı.

İki kitabı Birikim Yayınları tarafından yeniden yayınlandı. Biri akademik denemelerden oluşuyor: "Aşındırma Denemeleri". Diğeri ise onun ODTÜ'de yazdığı doktora tezi. "Kanaatlerden İmajlara: Duygular Sosyolojisine Doğru..."

Doktora tezinin yazılma gerekçesini şöyle özetliyor: "Bu inceleme toplumsal bilimlerle belgesel filmcilik arasında mümkün bir birleşmenin boyutlarını tartışıyor. Bunun ön şartlarından birinin hâlihazırda kanaatler sosyolojisinin bir eleştirisi olması gerektiğine inanıyoruz." Tezini etik denilince akla gelen Spinoza'nın duygular öğretisi üzerine şekillendiriyor. Ele aldığı sinemacılar ise Dziga Vertov ve Jean-Luc Godard. Haklısınız, ağır bir akademik metinle karşı karşıya kalacaksınız.

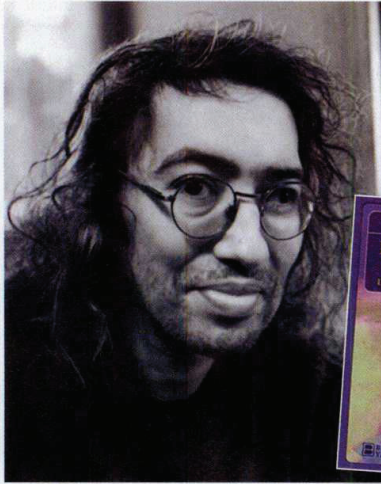
Kimlik, aidiyet, bunalım...

Ama ikinci kitap için aynı şeyi söylememeyi öneririm: "Aşındırma Denemeleri", Ulus Baker'in 1990'lardan 2007 yılındaki ölümüne kadar yazdığı kimi makalelerden oluşuyor. Zamanı geçmiş gibi de gelebilir, yine ilk bakışta. Ama pek öyle değil... İnsan çıplak gözle okuyup yazınca söylediklerinin son kullanım tarihi de olmuyor...

Bu kitaptaki makalelerin bir bölümünü özellikle anayasa etrafında yayınlan evet-hayır siyasetinin kimbilir neye dönüştüğü bugünlerde herkes kendince hesabını görür, zafer cümleleri uzatılır ve dahi yenilgi itirafna-

meleri kısaca geçilirken okumakta fayda var. Bu yazı yazılırken henüz referandum gerçekleşmiş olmadığından kimin ne dediğini kestirmem imkânsız. Ancak hangi pozisyonun kendisini nasıl haklılaştıracağını anlamak çok da zor değil. Bu iki pozisyonun, birazcık derinleşerek bakıldığında aslında farksız olduğunu görmek için ise, "Aşındırma Denemeleri" birebir.

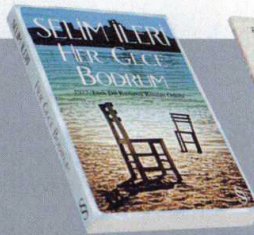
Mesela "Bir Birlikte Yaşama Pedagojisi İçin Notlar" içi hızla boşaltılan bir dünyaya talim etme gerekçelerimizin bir dökümü gibi. Çünkü 1990'larda yükseldiği söylenen İslam'ın (aslında İslamcılığın, İslam'dan ödünç alınan bir söz dağarcığıyla üretilen politik sözün) ve onun karşısında en az onun kadar hızla yükselen korkunun derinlik yoksunluğunu anlamak için Ulus Baker'inki gibi bir çıplak göze ihtiyaç var: "Tarihsel dinler her dinsel yaşantıda ortak olan ...bağların yalnızca 'etkilerini' yaşadıklarından, onları hazır bulup yönlendirmekten, çerçevelemekten başka bir şey yapmadıklarından, onların niteliği konusundaki bilgisizliği 'bağ'a ilişkin efsanelerde, yani mitolojik bir çerçevede maskeleler. Bu bağın dışlayıcı olduğu, Yahudi ulusuyla Yahweh

"Bu inceleme toplumsal bilimlerle belgesel filmcilik arasında mümkün bir birleşmenin boyutlarını tartışıyor."

KİTAPLIK

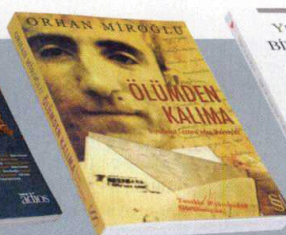
HER GECE BODRUM
Selim İleri
Everest Yayınları, 258 s.

KONSTANTİNİYE DÜŞLERİMDE BİR UZUN İHŞAN
Asuman Kafaoglu-Buke
Can Yayınları, 61 s.

SEYAHATNAMEM
Boyut Yayıncılık,
495 s.

ÖLÜMDEN KALIMA
Orhan Miroğlu
Everest Yayınları, 218 s.

BİR DE BAKTIM YOKSUN
Yekta Kopan
Can Yayınları, 160 s.